

Levél a szerkesztőhöz.

— Botrányos helyi ügy. —

Tegnap este ugy fél hét órában a „Berényi és Társa” üzlete előtt menvén el, ott több embert láttam, kik kíváncsian tekintettek a boltba. Az utcán ládákkal megrakott teherkocsi állott. Bent a boltban sűrűség, fagyás, ládaszegezés.

Tovább haladván egy tiz-tizenkét éves gyermek szólit meg!

— Tetszik tudni, mi történt itt? s a nélkül hogy választ várt volna. — folytató — hát kérem, Schwarz ur keresztényné lett s társa, Berényi, mihezt ezt megtudta, rögtön leszalad s az üzletet felmondta sógorának.

— Micsoda! hát az a Berényi is zsidó? — Annak kell lenni.

No már erre csakugyan kíváncsi voltam s illetékesebb helyen szereztem információt. Fájdalom, ő kis utca szerkezetét megmondott. Schwarz Gyula, a mint lapunk tegnap közölte is, kikeresztelkedett s elvette tisztá, igaz szerelemből Klein Karolnárt. Ezt valaki megtávirta Berényinek s ez rögtön vasutára ült, hogy szakítson társával, mert az keresztényné lett. Tehát az üzletbe is átvitte a vallás kérdését s nem kell neki keresztény társ. Előre tudhatjuk, hogy majd gyárának másféle mesterséges okokat, melyekkel a választ indokolni igyekeznek, de minden jel egyenesen arra mutat, hogy Berényi urnak nem kell keresztény társ, csak a keresztény vevőket nem zárja ki boltjából.

E sorok írója nem tartozott az antiszemitaik közé; e téren pártállást nem foglalt el, de a jelen eset igazán mélyen elkeseríti, látván, hogy a keresztény vallást egynemű kereskedő, üzlet felbontó akadályul látszik tekinteni. Ha Schwarz Gyulát, ezt a mivel, becsületes s felvilágosodott ifjút, illető társa anyagilag tönkre akarja tenni, midőn üzletét tőle megvonná, minden jel szerint azért, mert a szertartások beközt lerázza lelkeről, — ezt az eljárást még csak kvalifikálni sem tudom. És több a soknál. Az a Khatag ekkor csakugyan aligha mese. S tartani lehet attól, hogy az üzleti manevre itt nem állapodik meg. Legnagyobb zsarnokok az előttelepek rabjai.

Schwarz Gyula keresztényné lett s követve szive vonalát elvesz egy szegény leányt. Másnap már társa felbontja vele, a keresztényen minden üzleti összeköttetését, becsomagoltatja árúit. Mit tesz az ifjú Schwarz Gyula? nem tudjuk. De nem szabad öt elbukni engedni. A keresztény üzletférfiaknak módok kell találniok, hogy a becsületes s szakértő ifjút lábra állítsák. Ez erkölcsi kötelességünk. S ha netalán a kölcsönös támogatást folytató üzletet nyithat, közönségünknek lesz erkölcsi kötelessége megosztani azt, hogyha Berényi nem akar közelében keresztény társat tűrni, megél, boldogul az az ő nevének árnyéka nélkül is. Ismétlem, nem antiszemitizmus sugallja az igéket tollamba, de lehetetlen visszafojtani az elkeseredés hangját, ha egyesek részéről ily eljárást kell tapasztalunk. Meg kell mentenünk azt, ki egyháznak kebelebe tért át, nehogy az esetleg elbukott felett gonykaczzal diadalmaskodjanak azok, kik őt anyagilag tönkre tenni szeretnek. A mentés útja és módja nincs elzárva. Tisztességes ut az. A közönség pártfogása. Ez illik a magyar jellemhez, s számítnunk reá, hogy szavunk nem hangzik el a pusztában!

A „DEBRECENI” TÁRCZÁJA.

Egyedül.

— Rajz. —

Az őszi szél végig sivitott a fak lombkoronáján. A megintott levelek zizegve hullottak lefelé s még le sem értek egészen a fekete földre, a süvöltő szél felkapva őket, sodorta messzire, nagyon messzire...!

Ki tudná hogy meddig?

Talán ezen a kérdésen tűnődött az a szomorú, halvány arcú fiatal ember, ki egy emeletes ház utcazi ablakából tekint az alatt elterülő sétányra, melynek fái alatt, nem keres és nem is talál most már szórakozást senki.

A nagy eső csöppek lomhán, egyhangon hullanak; a szél hozzá csapdossa a nagy üveg ablaktáblához azokat, s az a fiatal ember oly rendíthetetlen nyugalommal tud eltűnődni ez unalmas képen, mintha a legszebb látványok egyikét élvezné. Pedig az enyészetnek még a költészet is csak akkor lehet szép, ha az új ebrődes magasztos gondolata, fény sugarakkal szövőti azt keresztül, hát így, egy unalmas, komor késő őszi délutánon, mikor a kedély is elbágyad és leháloglik? Ah ilyenkor még elriasztóbb, ez a szomorú kép.

De hát ki tudja, nem ilyen kietlen, nem ilyen bántó, letarolt kép van-e annak a szomorú ifjú embernek kebleben, a ki végre is csak annyit ejt ki ajkán, „czudor idő, — igazán csudor idő!”

A kölcsönös segítő egyesülete.

Dr. Szántó Sámuel felolvasása.

A felolvasás egy Debreczenben felállítandó népbank érdekében hajtott volna propagandát csinálni.

A 150 főre menő hallgatóság az iparos egyesület előjáróból, izraelita kereskedőkből és néhány diák, kereskedő — iparos ifjúból állott.

A felolvasást saját jegyzeteink után a következő főbb vonásokban közöljük.

Az ó-kori társadalmi viszonyok jellemzése után átér a felolvasó a kereszténység szülte nagy átalakulásokra, a középkor leírására.

Az ó-kor borzasztó állapotait a kereszténység változtatta meg. A rabszolgaságot a föld legnagyobb részén megszüntette; az embert visszajuttatta jogaiba, mik megilleték.

A középkor egy lassu, de fokozatosan haladó átalakulásnak hosszú ideje. Itt gyökeredzik a társulási szellem, ekkor jött létre a modern polgári elem első formája, mely szorosban egybe van nőve az ipar- és kereskedés történetével. A munka értéke akkor kezdett emelkedni. A czehék, a hanza városok (észa-német és rajna melléi) ezen időből vezik eredetüket. Csak hogy különösen a közlekedési eszközök gyarlósága és közbiztonság hiánya nem engedte az ipar és kereskedés széles kifejlődését. — Az irányító feltalálása és Amerika felfedeztetése kedvező és gyors lendületet adott mindkettőnek.

Azonban a mai roppant mérvű, bámulatos rohamos fejlődést ugy az ipar, mint a kereskedés terén a gőzmozgálatokhoz hovatala eredményezte. Watt, Foulton és Stephenson nevéhez fűződik a gőzmozgálat és az egész világot egy még soha nem látott óriási piacul meghódító kereskedésnek mostani és még mindig növekvő kifejlése. — A francia forradalom lezajlása óta a gépek és vasutak gazdag termelői képességet hoztak létre és roppant tökéletet gyűjtöttek össze. — A nemzetek egész közel jutottak egymáshoz, a jó, gyors és olcsó közlekedési eszközök által, és a productumok könnyű szerű kicserélése nem csak élénk forgalmat szül, de az emberi élet finomabbá és élvezetesebbé tevésére is előmozdítólak hat.

Nem de ennyi haladás mellett is, és épen a legdagdagabb államokban, irtoztató nyomorral is találkozunk. — E tekintetben korunk ugyanazon elszomorító jelenséget mutatja föl, mely a római társadalomnak oly kellemetlen szenny folytát képezte. Az események a történelemben gyakran újra előfordulnak.

Angol, Német és sok tekintetben Francia és Oroszországban is a tökéletes munka közti egyensúly megromlott. Különösen a brit földön hiányzik a gazdag és szegény osztály közti szükséges erős kapocs. Egy túlságosan gazdag és egy túlságosan szegény elem van a társadalmi osztályok mérlegébe dova. — A közvető közép osztály felette csekély térre szorult. E súlyos társadalmi betegség sokan a nagy gyár-iparnak tulajdonítják. Az nagyon igaz, hogy a gyáros meggazdagodik, míg a munkás csekély fizetést kap munkájáért, ugy hogy alig képes napi kiadásait is fedezni, sőt gyakran nyomorral küzdeni.

A természetben a vonzás és taszítás törvényén alapul az egyensúly, mely a nap és rendszeréhez tartozó égi testek közt fenn áll. A társadalmi életben is ugyanezen törvény, a tökéletes munka közti egyensúly törvénye biztosíthatja a rendet és általános jólétet. — Hazánkban ez ellen még nem igen van ok panasza, de kiáll jót arról, hogy a veszély mindig távol marad tőlünk? — A hol gyárak keletkeznek, rendszeren mindenütt fölép a baj, mely Európa legműveltebb és legdagdagabb részét tartott államaiban általános nyomort von maga után a munkás nép között.

Azon kérdés merül fel most, vajon a gyárak okozzák-e az a veszedelmes betegséget vagy magok az emberek?

Mi az utóbbi kérdésre mondunk: igen. Mert hiszen az államok oly kedvezményeket

nyújtanak a nagy ipar vállalásoknak, melyeket a munkás osztály és kis iparos nem élvezhet; vagy, a mi nem kevésbé növeli az éles ellentéteket, az utóbbi osztályok részéről nem nyilvánul ki e hatalmas reakció.

A nagy társadalmi probléma megoldására a szocializmus két módot ajánl. Az egyik iránynak Lassalle Ferdinand (és a francia Marx Károly) volt legkitűnőbb képviselője. A másik Schulze Delitzsch birta legjelesebb bajnokát. Lassalle született 1824. Boroszlóban. Ő volt a social demokrata mozgalom kezdeményezője. Tüzes agitátor, zsarnokoskodásra hajló jellem. Fő elve röviden akként formulázható, hogy az állam segítségével jólétet és bekel hozni az általános szavazati jogot. Tehát irányja politikai színezetet viselt. Az első produktív — asszorizációt 1863-ban hozta létre, mely internationalis jellegű volt. Meghalt 1864. aug. 31. párbajban.

Egészén más uton haladt Schulze-Delitzsch Armin, ki 1808. aug. 29. született Delitzschben. Irányja a Lassalle-énél, gyakorlatiasabb s ép azért áldástozóbb is. Ő az önszervezésre támaszkodott, az önszervezés alapján szervezett munkás szövetezeket, melyeknek jelzőszavával a takarékoskosságot tette. „Ő nem akarta a tökélet széjjel robbantani, ő teremteni akarta a tökéletet, hogy a sok egyesnek megakaratott filléreit a sok egyesnek munka belitők kéjevel egyesíti.”

1850-ben hozta létre szülő városában az első „előlegező egyesület”, az angol rochedalei pionerek szövetezetét vévén mintául, mely 1843-ban 28 taggal alakult. Németországban ez időtől fogva gyorsan szaporodtak az előlegező, fogasztási, nyers anyag beszerző, termelő, előrusító egyesületek. 1870-ben már 830 ily egyesület állott fenn több mint 400,000 taggal. Schulze-Delitzsch ezen elvnek keresztül vitele egész vidékek vagyonsodását, tömérdek munkás önállóságát idézte elő. Az emberiség e valódi jöltevője fogó év apr. 29-ikén halt meg. (Nem tavaly, mint Szántó Sámuel ur mondta.)

Igy használva fel a gépet, az nem ellensége a kis iparnak. Könnyen elnyomóvá levő hatalma ellen szövetkezetet és takarékoskosságot a véd fegyver. Szövetkezet, mely a szegényeket együttesen még is csak gazdagabbakká teszi, mint a milyen az az egy néhány dugszadag, ha egy terv, egy akarat szerint járnak el; és takarékoskosságot, melynek titka ez, kevesebbet adni ki, mint bevenni; mely ép ugy idegen a zsgorékoskodástól, mint a mely távol áll a könyölmű pazarlástól.

Hogy mi lehet a szövetkezet és takarékoskosságot, fényes példákat szolgáltatott erre a kicsiny Svájc, melynek közves, kevesse termékeny talaja s ercekekben sem felette gazdag hegyei a kis ipar üzésre kényszerítik az arányság sűrű népességet, hol minden 25 lakosra egy ily munkás segély egyesület tag esik, és a takarékpénztárakba elhelyezett töké több száz millió frankra rug; de Francia és Angol ország is elég tanulságos fényeket mutat fel, hol a munkás szövetezek, — Trades — Alions és Triendly Societies — sűrű elterjedésnek örvendnek.

A népbankok és takarékpénztárak hasonlóképen oly intézetek, melyek a kézművesek és földművelők anyagi jólétét czélozzák, ha ugyan nyereszkező társulatokká nem fajulnak.

A mi magyar népbankunk vajjon nincsen-e szüksége arra, hogy szövetezek és takarékoskossággal erősödjenek vagyonságban és jólétben, hatalomban és befolyásban? Gazdag-e annyira, hogy ne lenne oka takarékoskodásra; és nem takarékos-e eléggé, hogy szükséges kiadásain felül maradjon filléreit el ne tekozzolja? Takarékoskodikna kell és tud is takarékos lenni, csak alkalmat kell rá szolgáltatni és buzdítani arra. Csak hogy a mi takarékpénztáraink nyereszkező intézetekké váltak, melyek minél nagyobb osztalékokra törekcsenek. — Nem így a kölcsönös segély egyesületek, a népbankok. Ezeknek szervezete a következő:

A tagok keresményökből hetenként bizo

nyos csekély kisebb-nagyobb összeget adnak be, melyet aztán szükség esetén olcsó (6% os) kamatra kivésnek. Az ily intézetek, melyek rendszeren 6 évre alakulnak, az államtól is némi kedvezményekben részesülnek, pl. jövedelem adót nem fizetnek, kötelezvényei bélyegmentesek stb. Tartalék töké itt nem gyűjtetik; a kezelési költségek apró mellék jövedelmekből (pl. késedelmi kamatok) fedeztetnek. Felosztás esetén a haszon a befizetett összeg arányához képest, szeszotatik. Minden tag csak annyi kölcsönt vehet, mennyit 6 év alatt járulékaival törleszthet. Pl. 50 kr. heti betét után 150 kr. kölcsön adatik ki.

Ezen népbankok Magyarországon is hódítottak már tért és híveket és pedig sok helyen a legkielegítőbb sőt meglepő eredményt mutatva föl. Az első népbank 1874-ben jött létre. A pécsi 1860-ban alakult s már 20 év mulva egy millió forint évi forgalmat mutatott föl; Székesfehérváron kettő van, az egyik 4 a másik 1 1/2 millió forint fogalommal. Veszprém-ben szinte kettőt találunk. Eme példák mind buzdítólag hathatnak városunk polgárságára kebeleben is; annyival inkább, mert a takarékoskosságra nálunk is szükség van!

Ezzel a nagy közerdeki felolvasás véget ért. A felolvasó urnak Szikszay Lajos építész ur mondott köszönetet.

Fermaid Károly utolsó előadása.

(oltLs.) Tegnap este nyert a kolegiumi ifjuság szabatos fogalmát, a ker. ifjusági egyesületekről, tegnap este értette meg azoknak szervezetét, czélját és hatását, tegnap este lelkesülhetett fel azoknak hazánkban is meghonosítására. Fermaid ur ecclatáns példál a genfi ker. ifjusági egyesületet rajzolta előkbe, melynek működése számtalan irányban jelentkezik.

Testgyakorlatok, társas kirándulások, hangversenyek, kisebb körű ipar-kiállítások, sakk, domino; felolvasások, vitaközlások világi és bibliai themák felett, vasárnap iskolák tartása, gyermek isteni tiszteltek rendezése, korházi betegek vigasztalása, elzülött életkek megjavítása, szerencsétlenek gyámoltása és imádkozás, mindez a hét egyes rajpajra beosztva. Oh mennyi alkalom, mennyi eszköz, hogy az ifju magasabb, tisztább élvezeteket találjon, minőket a korcsmák, kávéházak és más kétes-hírű helyek nyújtanak; oh mily magasztos intézmény, hol az ifjuság, nemcsak a maga szellemi műveltségét gyarapíthatja, erkölcsét fuomíthatja és testi javát mozdíthatja elő, de a keresztényi szeretet mely itt ápolatik, másokra is jótékonyan hat: Fermaid ur tegnapi beszéde előre láthatólag mely nyomokat hagy hátra. A csattogó taps és harsogó éljenzés, melylyel a nagyszámú jelen volt ifjuság Fermaid urnak zengzetes anyanyelvén mondott buzdító bucsu szavaira választólak reméljük nem a pillanatnyi föllekesülés hamar ellobbantó szalma lángra volt, de a munkás érdeklődés, a benső meggyőződés olthatatlanná lett tüzetől tört az ki. Vajha azok is, kik még most közönynyel vagy ócsarló megvetéssel viseltetnek ez igazán üdvös mozgalom iránt, mielőbb csatlakoznának ennek őszinte híveikhez! — Akkor mielőbb megalakulhatna a budapesti ker. ifjusági egyesület mintájára a debreczeni is, akkor az az 5 tagu bizottság, mely tegnap este véleményes javaslatra kiküldetett, habozás nélkül, a siker reményében kimondhatná a „debreczeni ker. ifjusági egyesület” megalakulásának lehetőségét.

Fermaid ur ma távozott körünkből, hol 4 barátságos napot töltött; a Balkán felsziget

nek virágszál volt kezei közt, dal honolt ajkán, mikor ezeket gyöngéden szerető szülei kéz övta az élet hideg szelétől, akkor ő máé az emberi szív irlalma után azon tűnődhetett, hogy milyen boldog az, a kinek édes apja és édes anyja van! Ő nem ismerte az öveit.

Aztán mint küzdött, a mint nélkülözött, a mig valósult ábrándja, hogy védője lesz az igazságnak, a szegények igaz ügyeinek...

Be sokszor nyult keze a róza után s mikor elérte azt a szirmok s levelek szerzte szélylyel hulltak s megvérezte kezét a sokszoros tövés...

Csalódott hitében és nemes ábrándjaiban. Érti, látja, tudja, hogy az igazság nagyon el van nyomva: hogy a szegénynek nincsen pártfogója és érzi, hogy az életben kevés a mi édes és nagyon de nagyon sok a mi oly keserű, hogy nem lehet elfeledni soha...

Aztán szeretett. Ifju volt, az ő szive is feldobogott egy szende gyermekarc látásra. Szép, kedves volt a leány; talán ép ezért irigylé meg őt a földtől az ég s oda vitte fel a magasba, hogy a menyország gazdagabb legyen egy bájos anygallal.

A vesztéség, vérző sebet ejtett szerető szivén. De az idő mindennek orvosa s évek hosszú során ő is megtanult feledni.

Találkozott az élet után egy csabitón szép ifju asszonnyal, kinek lángoló sötét szeméi elbámulták, kinek édesen mosolygó korallszin ajkának szavai elcsabitották szivét s tán eszt is.

allamaiba reucset és desere.

* A r után 3 óra

lést tart, az iskolák folyó ügy

* A ja legutóbbi történt vör

és 12 nő fordult elő,

tehát 3 gy

* Az tagjainak

törvények e választási

beérkezett

meg lettek

d há z y

h á z y Gyü

len en: K

Föld es k

S z a b ó

István, D o

jos; P-L a

nos, B a r a

A választás

közölni.

* Népe

napjától, no

elő fordult

adatokat kö

vállal-uaknál

vényesen, l

mek törvény

k a t h. vallá

gyermek törv

vénytelen, ös

lason nem le

dóknál szüle

34 gyermek

egyen; ezek

örvényben

* Felhív

mind azon u

delmi taunte

jaiban felöb

folyamra ma

7-én szerdán,

reskedelmi t

sziveskedjen

az előadási

gató urakkal

tatni fognak.

* Löve

szet eredmén

lövessel Ru

tallert; leg

kapitány 1 d

* Megin

gyermek vilá

Nem csak a

aggasztó mér

nagyon jó les

kodnak gyer

* A sz

kálló járas

S z o b o s z

kezetelt tart

ben. Ez alk

az alispáni

János szünet

ellenében ler

K á l l a y

Ujra sz

de tisztán s

tó sziren, he

szívevel. Me

Nem kellett

relme, nem

sem, de hát

nem tudta fe

csodabogár a

a ki a család

asszony miatt

ságról...

ber. Hadd re

egyen bele...

Segény

Veszteti itt s

azzal a tudat

felragyogni s

Milyen

lejteni s nem

mezőt viráun

De nem

örömökrol, n

semmi kéjes

elhagyottan,

sajnálania az

életet.

Fázik e

bántó is ez a

moru tudata

Idegent

lakása, terhe

sebb-nagyobb összeget adnak... szükség esetén olcsó (6%-os)...

Bankok Magyarországon is h... és híveket és pedig sok he...

Árnylat utolsó előadása. Tegnap este nyert a kolegiumi...

...társas kirándulások, hang... korú ipar-kiállítások, sakk...

...szavaira válaszolt remél... fölékelődés hamar el...

...Vajha azok is, kik még... ósárló megvetéssel vi...

...köz, dal honolt ajándé... geden szerető szülei...

...és nemes ábrándjaiban... y az igazság nagyon el...

...Fázik e hideg gondolatól... bántó is ez az egyedüllet...

államaiba megy. Mi a magunk részéről sze...

Helyi hírek.

* A ref. iskolások holnap szerdán del... után 3 órakor, az egyháztanács termében gyű...

* A járványügyi bizottság legutóbbi gyű... lésén dr. Tegze tiszti főorvos jelenté, hogy a...

* Az új megye. Hajdumegye bizottsági tagjainak fele része új választás alá került a...

* Népesedés. A f. évi október hó 28-ik napjától, november hó 3-ig terjedő idő alatt...

* Felhívás. Hivatalos tisztelettel felhívom mind azon urakat, kik a debreczeni kereskedelmi...

* Lövedő. A november 4-én tartott lövészet eredménye: díjat nyertek: legjobban mely lövéssel...

* Megint járvány. A mint értesülünk, a gyermek világ fölött megint vihar tört ki, Nem csak a vörheny, de a toroklob is...

* A szomszédokból. Szabolcsmegye nagykállói járásának bizottsági tagjai, vasárnap Szoboszlói József elnöke alatt értekezletet tartottak a megyei választások ügyében...

Ujra szeretett. Hévvél, szenvedélyvel, de tisztán s igazán. A szép asszony, a csábító szíren, hetköznapi játékot üzött vele s ziveivel. Meghódította s aztán eldobta...

Szegény ifju, itt is vesztetnie kellett! Vesztetnie itt s vesztetnie mindenütt, elni kellett azzal a tudattal, hogy az ő számára nem fog felragyogni soha, de soha a boldogság napja. Milyen mélyen érzi ezt a nehéz fájálmát mostan is. Hiszen nem olyan könnyű felejteni s nem egy könnyen lehet a sivárrá tett mezőt viránná emelni!

Guido, árvaszéki elnöknek Básti Barna, szoligabirának Sipos Endre és Zoltán István. — Mi fog ebből érvényessé lenni, azt a jövő mutatja meg.

* Egri Kálmán most a szegedi színház tagja, a népszínművekben ott is kitűnő sikerrel játszik, mint nálunk. Egri a napokban a többi között annyira elragadta a Sárka csikó Laczijában Vind József ácsmestert, hogy elismerése jeléül egy pompás virágos-tulipános szüret ajándékozott, mely mint a szegedi újságok írják, a szürszabó-ipar valóságos remeke. A szabadkozó színesnek az ajándékok azzal a biztatással dobta nyakára a szüret, hogy a legény, akit a Sárka csikóban játszik, megérdemli, hogy ilyen szüret legyen.

* Halálozás. Özv. Söter Miklósné, szül. Novelli Edéné asszonyt súlyos csapás érte. 4 éves kis Oszkár fia meghalt. Temetés: a közönség nagy részvéte mellett ment végbe ma délelőtt. Béke poraira.

* Új üzlet. A Hatvan és Piac-utcák sarkán, a Tóth Gyula újonnan épített szép házában igen elegáns fűszerüzletet rendezett be az André és Szabó előnyösen ismert cég. E fiatal kereskedők üzlete előbb a Bigoni házában volt s most egy új helyiségeben oly szépen és gazdagon rendezkedtek be, hogy főpiacunk egyik díszlete lett e bolt. Ajánljuk a közönség figyelmébe a buzgó és szakértelmű kereskedőket a közönség figyelmébe.

* A városi dalárda hangversenyt tart f. hó 10-én este a „Korona” szálloda nagytermében táncmulatsággal egybekötve, melyre az egyetünk iránt érdeklődő tisztelet közönség tisztelettel meghívatik. Gondoskodtunk arról is, hogy a hangverseny újból tanult dal, szavaltat és zene válogatott műsora által élvezetes estét szerezzünk. A tisztá jövedelem a király-hymnusz pályadíjaira fordítatik. Belepti díj személyenként 1 frt, a zene az egyet által díjazatik. Kezdeté 7 órakor. — Lengyel Imre elnök.

* Szintársulatunknál a mint értesülünk, már közelebb kezdetét veendő a jutalomjátékok sorozata s az első, már a jövő héten lesz. — Többen kérdésközltek már arról, hogy színháznkra az újabb 3 évre, mikor fog a pályázat közzé tételni? Részünkről ez ügyet szüntelen sürögőnek tartjuk, mert csak is a korai intézkedéstől függ, hogy jó igazgató, kitűnő társaságot hozzon városunkba. — Ez ügyre közelebb visszatérünk.

* Köszönet. Megyeri Gyula ur, a „Debreczeni könyvnyomdások egylete” könyvtára részére egy darab szépirodalmi könyvet volt szives ajándékozni, melyért fogadjuk az egylet nevében őszinte köszönetemet. Kovács István, könyvtárnok.

* Megfejtés. Lapunk utóbbi számában foglalt számeljtvén t megfejtettek: K. L. Takács Aurel.

— Izgalmas délután az ügét-verseny-terén. A kerepesi-ut végén levő ügét-verseny-terén tegnap d. u. egymást érték az izgalmas jelenetek. A hant volén eltempult s a közpén durva idegeit egyenlő kéjjel ingerlek oly „momentumok”, miktől a jobb érzés ember borzadva fordult el. Herczog igazgató, hogy a cirkusz leégése által okozott veszteségeit némileg kárpótolja, ma délutánra „nagy műt-és díjlover-seynt” hirdettet. Az ügét-verseny-ter me g is telt zsufolásig minden rendű és rangu, a látványosságot mindennél többre becsülő közönséggel. Mielőtt azonban a futtatások kezdetüket vették volna, a zenekar harsorásába többszörös pisztolydurranás vegyült. Többen futottak az istállók felé, honnét a dördülések hangzottak s csakugyan rá is akadtak az emberre, kítől a lövészek származtak. — Ott fekdűt több sebből ömlő vérvél elborítva egy szerencsétlen ember, kit a nyomor hajtott öngyilkosságba. Rossz omen, de ki lenne most babonás? Elvitték őt s a zene felbeszakítás nélkül harsogott tovább. Ki törődne egy ember halálával, mikor annyi ezer készül mulatni? A „műsor” első száma ur jockey-futtatás volt. Már itt is többen estek s előre látható volt, hogy az ily pályához nem trainiro-

zajt, szórakozást óhajt, a hol elfelejtve az élet buját, keservét, csalódását, mindent... Izgatottan nyul felöltője után, kalapot tesz s gyorsan odahagyja elsötétített szobáját.

Az utcazi hűvös lég lehüti forró, csaknem lenyűgöző látás s melázva halad a nesztelen utcákon, hol a sivitó ősi szelbe belevegylt egyik-másik házból kihangzó néhány vidám szó, vagy zene hangja...

De ime az utca szegletén népcsoportulás van. Egy rendőrt vesz körül több ember és egy szsonyt, kinek karján egy elalalt kicsiny ke gyermek volt.

— Mi történik itt? — kérdé nem épen kíváncsiatlannal. — E szegény asszonynak nem volt lakása, napok óta nem evett kis gyermekeivel s itt rogyott össze élettelenül. Ez volt a válasz.

— S mit tesznek vele? — A halottat a kórházba viszik, onnan majd a temetőbe holnap, a gyermek árva lesz, vagy az isten tudja: mi, ha senki nem fog rajta könyörülni. Az ifju megrezen. Egy pillanattal habozva gondolkozott. A kis gyermek felveté szeméit s ép az őt néző ifjura veté azokat. — Ne vigye sehova... Adja ide nekem, én apja leszek neki... — Lesz hát czejja az én életemnek is, — sohajta s a kis gyermeket magához vevé.

zött lovak bajt fognak okozni. S a baj meg is történt mindjárt a második futamnál (Hölgy jockey-futtatás.) Tiedtge k. a. Iova (Figaro) a pályát egyszer körülfutva kitört s fékezhetlen rohammal iramodott neki a korlátnak. A gerendát át akarta ugrani, de megbotlott, minek következtében lováról előre, a ló pedig ráesett. A ló rögtön flugrott, a szegény leány is igyekezett lábaira állni, de háromszor is lebukott. Ugy vették őt be az öltözőbe, hol lassanként ajulásából magához tért. Ez érdekes jelenet volt! jegyzé meg egy néző, még pedig a gyöngédebb nemből. Jött aztán még érdekesebb jelenet is. A „great steeple” chase-ben hat nő és hat férfi lovagnak kellett volna a pályát háromszor megkerülnie. Midőn azonban másodsor ugratták át az akadályt, az egyik ló megbotlott, lebukott s utána még három ló. A férfiaknak semmi bajuk sem történt, de két nő ismét súlyosan megsérülve kellett a pályáról elvinni. Mind e balesetek azonban nem zavarták meg sem a rendőrség főnögség nyugalmát, sem a közönség látni akaró kedvét. Igazi római cirkusz volt ez, mely megkívánta, hogy egy-két gladiator kiömlő vére hűse le az erős izgalmakat szomjazó kedélyeket.

Hazánk s a külföld.

— Tűz a koporsóban. Nagyváradon a néhai Andriksa Józsefné ravatala körül állított gyertyák egyike f. hó 1-én véletlenül feldőlt, és a szemföldel lángot fogott. A tűz gyorsan terjedt, s mire a gyászoló rokonok a szobába leptek, az egész koporsó lángokban állott. A háziak gyorsan eloltották a tüzet, mely a halott hajat és szemöldökét egészen leperzseltte és összekulcsolt kezeit elégette. Az eset Nagy-Váradon, különösen az alsó néposztályban sokféle rémes históriát hozott forgalomba az ördögöl, mely gyertyát felöntötte.

— Befutott — 3000 frttal. Furcsa esetről értesítetek Bács megye Katymár községéből. Egy ottani gazda ember 3000 forintot rakosgatott felre lassanként, hogy Latinovics Jánosnak tartozó berletét kifizethesse; hogy azonban rablóktól s tolvajoktól megőrizze a nagy pénzösszeget, szalmazsákjába rejtette el. A pénzt a legbiztosabb helyen vélvén, a szomszédba ment mulatni, hol épen lakodalmat ülték. Mialatt azonban a férj gondatlanul mulatott a szomszédban, a derek feleségnek eszébe jutott, hogy férjét kelemen meglepi s a szalmazsákok régi tartalmát ujjal cseréli fel. Ki is öntette valamennyi szalmazsákba a szalmát, s hogy kárba ne vesszen, feltűzelte — a három ezer forinttal együtt. Mikor a férj a mulatságból jökevény haza került, kétségbeesve látta, hogy felesége a háromezer forinttal befutott, — de a férj uram is befutott aztán az asszonynak!

— Kannibál. A „Noveje Vremja”-nak a következőket írják Kovernoból, mult hó 26-ról. Tegnap borzasztó büntény követetett el. Egy alig tízennyolcz éves cipészlegény egy cipészkeszél megölte mesterét és annak feleségét, a holttesteket egy nagy ládába tette s aztán lezárta. Ez kora reggel történt. A szerencsétlenek két gyermekeit, kik sirva keltek föl, megnyugtatta, reggelit adott nekik, aztán felültette őket a kályhára, ezt meggyújtotta s ezenfelül a szobában mindent meggyújtott, amint csak lehetett. Aztán elment a legközelebbi csapszékbe. Mikor a szomszédok a belülről kitoró lángokat észrevették, s mentésre siettek, a gyermekeket felig megfulladva találták. A holmikat meleteni kezdték. A nagy láda azonban nagyon nehezként te széven, fölfeszítették, hol a meggyilkoltakat találták. A gyilkosra csakhamar ráakadtak, s átszolgáltatták a csend őrségnek.

— Vékey Zsigmond ur ma este folytatta felolvasásait a mainak „A nagy világ csodás erődsége” kissé furcsa címét adta. Utazásról beszélt, melyet Londonból Ausztráliába tett. Az ellenlábásokig hamar elérünk a felolvasás kalauzólása mellett, átelve egy tengeri vihart, csodálva a tenger világítását, gyönyörködve a repülő halak játékában, de a partokra csak itt-ott vetve egy pillantást. A két órát — a felolvasás d. u. 5-től 7-ig tartott — nagyobbbrést Ausztrália viszonyainak, s különösen faunájának ősmertése töltötte be. Vékey érdekesen beszélt a tropikus vidékről, hol a nap forró sugarai kiegészítik a földet, főlshik-kaszják a nedveket és a lakosok küzdelmeiről a hősséggel, mely ellen a gazdagok gyékényvel vonják be lakásukat, s azokat vízzel öntözik, hogy a párolgás hűsse le a levegőt. Majd a civilizáció által mindig szűkebb térre szorított benszülőtteket rajzolta kik nyáron magukat kretával bemazolva, telen pedig az elejtett vadak bőrébe burkolódva kóborolják be a mezőségeket véres párbajokat viván nyilván a boomerang hajtófalával fekete szépségekért. Aztán a növényeket és állatokat sorolta föl terjedelmese; de a kitűzött idő eltelvén, a hangyáknál abbahagyta.

Törvényeszek.

— Tizenhárom rubel egy félmillióért. Pétervár egyik törvényesze előtt érdekes fentivőpör folyt le a minap, melynek tényállása a következő: Mult május havában az angol rakparton azon házában, melyben Tolsztoj grófné lakott, a kéményeket tisztogatták. Kora reggel volt, a grófné még mélyen aludt, mikor a hálószoza kandallójából előmászik Vasziljev Péter, 14 éves kéményseprő-inas, megragad egy az éjeli asztalon heverő kis ékszertartót s azon az uton, a melyen jött, vissza is ment. Az utcán találkozik egy tatár hálókabát kereskedővel, s a kis dobozt tartalmával együtt eladja neki — tizenhárom rubelért. Többet a ravasz mozlim nem adott neki. Az üzlet megkötése után a két mákvirág-

elvált, a nagyobbik, a tatár, egy mellékutczába, hogy soha többé rá ne akadjanak, bár minden városba megküldték egy a tatárnak, mint minden egyes ékszernek pontos leírását és rajzát, a kéményseprő-inas pedig a legközelebbi kocsmába, hol legelő dolga volt meleg etelt, theat, pálinkát hozatni magának. A vendéglősnek feltűnt e kéményseprő-inasnál szokatlan költekezés, figyelemmel kísérte veudégét, folyton intta, s mikor ez félreszög volt, kivette belőle az igazságot. A vendéglős két fültanút vett magához s megdicsérvén a suhanczot tetteért, még egyszer elmondatta vele a lopás lefolyását, aztán pedig hozatott egy polgári biztost, a ki előtt a teljesen részeg suhancz ismételte a dolgot. A biztos természetesen rögtön letartóztatta s elvitte magával a rendőrséghez, hol a fiu ismét elbeszélte mindent körülmenesen. Mosolyt keltő körülmény, hogy daczára a tények összevágásának s Vasziljev vallomásának, a grófnó két öreg szolgáját nem lehetett a törvényeszek előtt azon vallomástól eltávolítani, hogy az ékszerket maga az ördög vitte el. A fiu ezt természetesen hasznára akarván fordítani, szintén erősítgette. A törvényeszek azonban nem vette figyelembe ezen naivul ravasz menteséget, hanem Vasziljevet, az enyhítő körülmények tekintetbe vételével, két havi és 20 napi fogságra ítélte. A grófnó vesztesége egy óriás keleti gyöngyökből álló hatsoros nyakék, 300,000 rubel értékben s egy 200,000 rubel értékű gyémántékszer. A tolvaj szerencsére nem bántotta a nagyobb dobozt, melyben másfél millió rubel értékű ékszer volt.

— A rituális vörvétel. Richter zsidó kocsmáros ügyében, ki egy keresztény leány meggyilkolásával vádoltatik, mint Krakkóból táviratilag jelentik, a z államügyész s é g k i f o j g a k é r n i R o h l i n g t a n á r i n d o k o l t v é l e m é n y e t a r i t u a l i s v é r v é t e l r ő l.

Apró-cseprő. A tömeg szeret pihenni s csak azt kívánja töled, hogy minél kevesebb áldozatot követelj.

Thiers. Passiv népek kívannak törölve a történet könyvéből. Lindner. Nézd a csillagot, annyi milliója S köztük valódi boldogok kevés! Ábrándozás az élet megrontója, Mely kancsalul festett egekbe néz. Vörösmarty.

A cigány szalonnál lopni ment egy olyan ház padlására, melynek szobájában lakodalmas nép volt jelen. A lopott szalonát, mint egy subát magára terítette s lefele akart indulni, a gyenge tetőzet azonban beszakadt alatta s a szobába, a népség közét esett, melyre egy cigányosan kancsalitván, mondá: — Né, hul járok ál m o m b a n ! A ki nem érzi, hogy meglopva van: Ne mondjátok meg s semmi kára nincs!

Shakespeare. Ne tiltsátok meg a gyermeknek, hogy rosszat tegyen, hanem akadályozzátok meg a rossz elkövetésében. Rousseau.

— Színház. Szerda, nov. 7. „Czifra nyomoruság”, színmű 4 felv. Csiki Gergelytől.

— Naptár. Szerda, nov. 7. Engelbert, Adolf. Nap kel 6:57, nyugszik 4:32.

Szerkesztői posta. — A helybeli botrányügy. — Nagy köszönettel vettük a tudósítást és a Smile által hazagaztatott „Je l'ém” elvű alapján, kötelességünknek tartottuk közölni. Az erkölcsi világrendet nem szabad felforgatni. Rossz idöket élünk, rossz csillagok járnak.

TÁVIRATOK. (A „Debreczen” saját tudósítójától.) A delegációk.

Bécs, nov. 6. (A „Debreczen” tudósítójának távira.) A magyar delegáció hadügyi albizottsága tegnap hitelesít Rakovszky által szerkesztett a hadsereg rendes és rendkívüli szükségleteire vonatkozó jelentését.

A trónörökös-pár Berlinben. Berlin, nov. 6. (A „Debreczen” tudósítójának táv.) Rudolf trónörökös tegnap délnben a császár, aztán Württemberg Ágost és György hercegeket fogadta. Ezután a királyi lakban a trónörökös tiszteletére díszebéd tartott, melyen Vilmos császár felkötözté a trónörökös párt. — Este Rudolf trónörökös nejjével és Vilmos császárral a dalműszínház előadását megtekintették.

Ismét szerencsétlenség. Robaix, nov. 6. (A „Debreczen” tudósítójának távira.) Tegnap este az itteni gyárban kiütött tűz alkalmával benzín-robbanás történt. Tíz ember meghalt, tíz ember megsebesült.

Felelős szerkesztő: GÁSPÁR IMRE. Kiadó KUTASI IMRE.

